

Yabancı Dil Öğretmenlerinin Öğrenmeyi Kolaylaştırıcılığını Ölçen Ölçme Aracının Geliştirilmesi

Doç.Dr. Zeki KAYA (*)

GİRİŞ

Çağdaş yaşamın temel yapısındaki değişimler, yeryüzündeki tüm toplumların dışı açılmasını ve toplumlararası ilişkilerin giderek artan bir hızla gelişmesini gerektirmektedir. Gerek toplumların dışı açılmasında, gerekse toplumlararası ilişkilerin geliştirilmesinde insanların kendi inadilleri ile iletişim kurmaları yetersiz kalmakta ve yabancı dil öğrenme ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Yabancı dil öğrenme ihtiyacı, toplumlararası ilişkilerin yoğunluk kazanması ve kitle iletişim araçlarının gelişmesine paralel olarak artış göstermekte ve dün olduğu gibi bugün de güncelliğini korumaktadır. Aynı zamanda, yabancı dil öğrenmiş olma günümüzde çağdaşlığın ölçütlerinden biri olarak da kabul edilmektedir. Özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, toplumlararası ilişkilerin ve işbirliğinin giderek yaygınlık kazanması, yabancı dil bilmenin önemini daha da belirginleştirmiş ve günümüzde iki ya da daha çok yabancı dil bilme ön koşul olarak aranır olmuştur (1, 2).

Yabancı dil bilmenin gerekli olduğunun bilincine varan pek çok gelişmiş ya da gelişmekte olan ülke, eğitim programlarında yabancı dil derslerine yer vermek suretiyle vatandaşlarının en azından bir yabancı dili etkili bir şekilde öğrenebilmeleri için her türlü maddî ve manevî desteği sağlama çabası içine girmektedir(3). Türkiye'de de, yabancı dil bilmenin önemi, kamuoyu ve devletçe öteden beri benimsenmiş olup, yabancı dil öğretimi konusunda geniş kapsamlı çabalar gösterilmiştir(4). Nitekim, Türkiye'de, devlet yabancı dil bilen kamu görevlilerine, dil tazminatı vermek ve yabancı dil öğrenmeye vatandaşlarını özendirilmektedir. Öte yandan yabancı dil bilmenin öneminin farkında olan bireyler, yabancı dil öğrenmek için kurslara giderek, yabancı dil bilen diğer bireylerden yararlanarak, çeşitli yayınları izleyerek ya da daha değişik yollarla, yabancı dil öğrenmeye çalışmaktadırlar(5). Ne var ki, uygulanan yabancı dil öğretim politikası, genelde olumlu sonuçlara ulaşmamaktadır. O nedenle de, günümüzde yabancı dilin nasıl daha iyi öğretileceği ve öğrenileceği sık sık tartışılmaktadır.

Yabancı dilin iyi öğretilmesi söz konusu olduğunda, "Kim, kime, neyi, niçin, nasıl öğretecek?" sorusu ortaya çıkmaktadır. Bu temel sorudan anlaşılıyor ki, diğer alanlardaki öğretimde olduğu gibi, yabancı dil öğretiminde de en önemli öge öğretmendir. Çünkü, öğretmen okulundaki eğitimde, çocukların ve gençlerin öğrenme yaşantılarına rehberlik etmek veya yön vermek amacıyla görevlendirilen kimse (6) konumundadır.

Yabancı dil eğitim programları, yöntem ve teknikler, araç gereçler öğretimi geliştirmek için önemli etmenler olmakla birlikte, öğretmenin canlı kişiliği ile eyleme konulmadıkça istenilen ölçüde bir etki sağlayamayacaktır(7). Bu bakımdan yabancı dil öğretmenlerinin iyi yetiştirilmiş olması büyük önem taşımaktadır. Çünkü, öğretmenler yabancı dil eğitim programlarının amaçları doğrultusunda öğrencilerin davranışlarını değiştirmekten sorumludur. Ayrıca, Varış (8), öğrencilerin nitelikleri ile öğretmenin niteliklerini özdeş olarak kabul etmektedir. Bu durumda, ülkedeki yabancı dil öğretiminde niteliğin yükseltilmesi büyük ölçüde ve öncelikle öğretmenlerin niteliklerinin yükseltilmesine bağlıdır. İyi eğitim almış öğretmenler gerek kendi dalında, gerekse genel kültür ve öğretmenlik meslek bilgisi yönlerinden iyi yetiştirilmiştir (9).

Öğretmenler, görevlerini yerine getirirken, diğer bir deyişle yabancı dil eğitim programının amaçlarını gerçekleştirmeye çalışırken karşılarında öğrenci kitlesi vardır. O halde, programın içeriğini belli ölçütler içinde öğretmek zorundadırlar. Ancak, öğretmenler sınıf ortamında bir yandan öğrencilerini gerekli bilgi ve becerilerle donatmaya çalışırken, diğer yandan da tutumları, davranışları, ihtiyaçları, değerleri vb. ile onları etkilemektedirler.

Öğretmenlerin kişilikleri olarak kabul edilen, tutumları, davranışları, ihtiyaçları, değerleri ve benzer konularda 2000'i aşkın araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalar, değişik kişiliklere sahip öğretmenlerin, öğrencileri değişik biçimlerde etkilediklerini ortaya çıkarmıştır (10). Öğretmenlerin, öğrencilerin kişiliklerini olumlu yönde etkileyebilmeleri için bazı özelliklere sahip olmaları gerekir. Öğrenciler, öğretmenlerinin kendilerine karşı olan davranışlarını çeşitli şekilde tanımlayıp gruplamaktadırlar. Öğrenciler tarafından öğretmenler, farklı olarak gruplandırılırsa da, daha çok demokratik-birleştirici öğretmen ve otokratik-hükmedici öğretmen olmak üzere iki gruba ayrılmaktadırlar.

Demokratik öğretmenler, öğrencide sevgi, saygı ve yaklaşma yaratırken otokratik öğretmenler ise endişe, korku ve uzlaşma yaratırlar(11). Öğretmenlerin demokratik mi yoksa otokratik mi olması gerektiği konusu yıllardır tartışılmaktadır. Bu sorunun tartışmalarla çözüldüğü bugün bile söylenemez. Konu, anne-babaları, öğretmenleri ve yöneticileri kutuplaştıran temel bir sorun olarak hâlâ gündemdedir. Anne-babalar, okul aile birliği toplantılarında öğretmenlerin çok hoşgörülü ya da otoriter olduklarından yakınırlar. Bu şekilde düşünen anne-babalar okul yöneticilerini bezdirirler (12). Anne-babaların çoğu, öğretmen otoriterse hoşgörülü olmasını, çok hoşgörülüyse de daha otoriter olmasını ister.

Şüphesiz ki, iyi bir yabancı dil öğretmeni, demokratik olmalıdır. Demokratik öğretmen, öğrencilerin olumsuz tepkilerine hiç bir zaman yol açmadan yabancı dil öğrenimini olabildiğince kolaylaştırmak ve onları seçmiş oldukları amaca en kısa yoldan ulaştıracak her türlü destek ve yardımı sağlamak işlevlerine sahiptir.

Buraya kadar olan açıklamalara göre, iyi bir yabancı dil öğretmenin belli işlevleri yerine getirmesi ve belli özellikler ile niteliklere sahip olması gerekmektedir. Ne var ki, Türkiye'de kimi devlet okullarındaki (Yabancı dil ağırlıklı liseler, Anadolu liseleri, Süper liseler vb. hariç) yabancı dil öğretmenlerinin çok azı bu işlevleri yerine getirmekte ve söz konusu özelliklerle niteliklere sahip bulunmaktadır. Çünkü, gerçekte yabancı dil yeterince öğretilmemektedir.

Son yıllarda, gerek yabancı dil alanı, gerekse diğer alanlar için öğretimin değil öğrenmenin öne çıkarılmasından söz edilmektedir. Öğrenmenin ön plâna çıkartılması, demokratik öğretmenlerin bazı davranışlarıyla da tutarlılık göstermekle birlikte öğretmenlerin, işlev, özellik ve nitelik bakımından öğrenmeyi kolaylaştırıcılığını gündeme getirmektedir.

Öğrenmenin kolaylaştırılması, öğretimde başarıyı artırma konusunda günümüz insanının zihnini kuşatan sorulara karşı, yapıcı, deneye yönelik işlevler olarak görülmektedir. Fakat öğretimde bu yeni hedefin nasıl gerçekleştirilebileceği yeterince bilinmemektedir. Aslında insanlar, kendi kendine başlatılan, deneye dayalı, bireyi bütünüyle kapsayan ve öğrenmeyi özendiren koşullara ait önemli bilgilere sahiptirler. Ancak, insanlar çoğu zaman bu koşullara işlerlik kazandırmazlar. Çünkü bu koşullar, öğrenmenin kolaylaştırılmasını temel alan bir öğretime yaklaşımında gerçek bir yeniliği ifade eder. Diğer bir deyişle böyle bir öğretimin başlaması, öğretmenin belleğine, öğretmenin becerisine, alandaki bilgisine, eğitim programlarına yönelik plânlamasına, görsel-işitsel her türlü eğitim aracını kullanabilmesine ve programlanmış öğretime dayanmaz. Çünkü, öğrenmenin kolaylaştırılmasında asıl önemli olan, öğretmenin öğrenene karşı tutumlarıdır. Öğrenmeyi kolaylaştırma tutumlarının

önemini ortaya koyan bulgulara ilk önce psikoterapi alanında rastlanmış, günümüzde ise sınıf ortamında önemli ve uygulanabilir olduğuna ilişkin kanıtlar hızla çoğalmaktadır.

Öğrenmeyi kolaylaştırmanın önemi bilindiği halde, yabancı dil öğretmenlerinin öğrenmeyi kolaylaştırıcılığı yeterince bilinmemektedir. Böyle bir yeniliğin de yabancı dil öğretiminde uygulanabilmesi için, öncelikle, temel öge olarak nitelenen öğretmenlerin öğrenmeyi kolaylaştırıcılığının belirlenmesine gerek vardır. Çünkü, yabancı dil öğretmenlerini hizmet öncesinde ve hizmet içinde, öğrenmeyi kolaylaştırıcı olarak yetiştiren programların geliştirilebilmesi için yabancı dil öğretmenlerinin hangi düzeyde öğrenmeyi kolaylaştırıcı olduğunun belirlenmesi gerekir. O nedenle bu çalışmada, yabancı dil öğretmenlerinin öğrenmeyi kolaylaştırıcı olabilmeleri için hangi davranışları göstermeleri gerektiğini ortaya çıkarmak ve bu davranışları ölçmeye yarayan bir aracın geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Yabancı dil öğretmenlerinin öğrenmeyi kolaylaştırmak için sahip olmaları gereken davranışların ortaya çıkarılması ve bu davranışları ölçmek için kullanılması amaçlanan ölçme aracının geliştirilmesi dört aşamada gerçekleştirilmiştir. Bu aşamalar, kişisel özellikleri ve davranışları belirleme, ölçme aracının taslağını hazırlama, ölçme aracı taslağını uygulama ile güvenilirlik ve geçerliği belirlemedir.

Kişisel Özellikleri ve Davranışları Belirleme: Bu aşamada yabancı dil öğretimi, öğretmen davranışları ve öğrenmenin kolaylaştırılması konularındaki bazı kaynaklar (13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25) incelenmiştir. Ayrıca, yabancı dil ve öğrenme-öğretme süreçleri alanlarında uzmanlar ile öğretmenlerle öğrenmenin kolaylaştırılması konusunda görüşmeler yapılmıştır.

İncelenen kaynaklar ile uzmanlarla yapılan görüşmelerden edinilen bilgilerden yararlanılarak öğretmenlerin öğrenmeyi kolaylaştırıcılığını değişik açılardan ortaya koyan kişisel bilgilere ilişkin 7 soru ile öğrenmeyi kolaylaştıran öğretmenlerde olması gerektiği düşünülen 32 davranış yazılmıştır. Daha sonra, öğretmen yetiştirme alanında uzman üç öğretim üyesinin ve yabancı dil öğretimi alanında uzman iki öğretim üyesinin kişisel bilgilere ilişkin sorular ve davranışlarla ilgili görüşleri alınmıştır. Bu görüşler doğrultusunda kişisel bilgilere ilişkin soruların uygun olduğu, ancak, kimi davranışların binişiklik gösterdiği kanısına varılmış ve davranış sayısı 28'e indirilmiştir. Sorular ve davranışlar yeniden gözden geçirilip gerekli düzeltmeler yapılmış ve sorular ile davranışları içeren listeye son şekil verilmiştir.

Ölçme Aracı Taslağını Hazırlama: Bu aşamada kişisel bilgilerle ilgili sorular ve öğrenmeyi kolaylaştırıcı olan öğretmenlerin göstermesi gereken davranışlardan oluşan liste ölçme aracı taslağına dönüştürülmüştür. Bunun için öncelikle listedeki 7 soru ve davranışlardan oluşturulan 28 madde kendi içinde alt alta sıraya sokulmuştur. Daha sonra sorular, cevapları karşısına yazılabilecek duruma getirilmiş, maddelerin karşısına ise yeterli düzeylerini ortaya koyabilecek A, B, C, D, E seçenekleri yerleştirilmiştir. Bu seçeneklerden A'nın tamamen katılıyorum, B'nin oldukça katılıyorum, C'nin biraz katılıyorum, D'nin pek katılmıyorum, E'nin ise hiç katılmıyorum anlamına geldiği ölçme aracı taslağına ait yönergede açıklanmıştır. Ayrıca, seçeneklerden A'nın 5, B'nin 4, C'nin 3, D'nin 2 ve E'nin de 1 puan olarak değerlendirilmesi kararlaştırılmıştır. Böylece, taslak ölçme aracı uygulanmaya hazır duruma getirilmiştir.

Ölçme Aracı Taslağını Uygulama: Ölçme aracı taslağını uygulama aşamasında, öncelikle, taslak haline getirilmiş ölçme aracı, ön deneme için üniversiteye yeni başlamış 52 öğrenciye uygulanmıştır. Uygulama sonucunda, öğrencilerin ölçme aracı taslağındaki soruları ve maddeleri rahatlıkla anlayabileceği saptanmıştır. Bu işlemden sonra ölçme aracı taslağı, üniversiteye yeni başlamış 262 öğrenciye uygulanmıştır. Öğrencilere, ortaöğretim kurumlarındaki en son yabancı dil öğretmenlerinin davranışlarını dikkate alarak ölçme aracını doldurmaları gerektiği, ölçme aracının yönergesinde belirtilmiştir.

Ölçme Aracının Güvenirlik ve Geçerliğini Belirleme: Bu aşamada, 262 öğrencinin doldurduğu ölçme aracıyla öğretmenlerin öğrenmeyi kolaylaştırıcılığına ilişkin maddelerden elde edilen veriler kullanılarak güvenilirlik ve geçerlik çalışması yapılmıştır. Güvenirlik çalışmasında iç tutarlık sınavı yapılmıştır. Bu amaçla Likert türü ölçme araçları için en uygun olan Cronbach alpha katsayısı (26, 27, 28) hesaplanmıştır. Geçerlik çalışmasında ise kapsam ve yapı geçerliği sınavı yapılmıştır. Kapsam geçerliği için davranışları belirleme aşamasında sözü edilen uzman görüşleri yeterli görülmüştür. Yapı geçerliği için de faktör çözümlemesi yapılmıştır. Ölçme aracıyla ilgili istatistiksel çözümlerinin tümünde SYSTATW5 adlı bilgisayar paket programı kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorumları

Yabancı dil öğretimi, öğretmen davranışları ve öğrenmenin kolaylaştırılması konularına ilişkin kaynaklar ile öğretmen yetiştirme ve yabancı dil öğretimi alanında uzmanlardan edinilen bilgilere göre, yabancı dil öğretmenlerinin öğrenmeyi kolaylaştırıcı olabilmeleri için göstermeleri gereken 28 davranış olduğu söylenebilir. Bu davranışlar şunlardır:

1. Öğrencilere karşı olduğu gibi görünme (Rol yapmama).
2. Öğrencilerle her konuyu tartışmaya açık olma.
3. Öğrencilerin bazı konuları kendisinden iyi bileceğini kabul etme.
4. Öğrencilerin, başkalarına ait sorunları çözebileceğini bilme.
5. Öğrencilerin rahat edebileceği bir sınıf ortamı oluşturma.
6. Öğrencilerin konulara ilgi duyabilmesi için her türlü önlemi alma.
7. Öğrenciler arada bir dersi umursamadıklarında hoşgörülü olma.
8. Öğrenciler arada bir yeni bilgiler kazanmak istemediğinde hoşgörülü olma.
9. Öğrencilerin ödüllendirilmeye ihtiyacı olduğunu bilme.
10. Öğrencilerin başarılarını ödüllendirme.
11. Öğrencilerin önemsenilmeye ihtiyaç duyduklarının farkında olma.

12. Öğrencileri önemseme.
13. Öğrencilerin önemsenilmeye ihtiyacı olduğunu bilme.
14. Öğrencilere inanma.
15. Öğrencileri saygın kişiler olarak görme.
16. Öğrencilere nasıl yardım edileceğini bilme.
17. Öğrencilerin neyi öğrenmek istediklerini bilme.
18. Öğrencilerin ilgilerinin neler olduğunu bilme.
19. Öğrencilerin sorunları olup olmadığını bilme.
20. Öğrencilerin başkalarına ait hangi tür sorunları çözebileceğini bilme.
21. Öğrencilere duygularını zorla kabul ettirmeye çalışmama.
22. Öğrencilere karşı her konuda yansız olma.
23. Öğrencilere karşı değerlendirci ve yargılayıcı olmaktan çok anlayışlı olma.
24. Öğrencilere kendisi tarafından takdir edildiklerini hissettirme.
25. Öğrenciler için karşılıklı anlayışa dayalı bir sınıf ortamı oluşturma.
26. Öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkarmaya çalışma.
27. Öğrencilerin kendilerini anlamasına yardımcı olma.
28. Öğrencilerin kişiliklerini kazanmalarına katkı sağlama.

Öğrenmeyi kolaylaştırıcı olabilmek için yabancı dil öğretmenlerinin bu davranışları göstermeleri gerektiği söylenebilir.

Öğretmenlerin öğrenmeyi kolaylaştırıcı olabilmeleri için göstermeleri gereken davranışları kapsayan listeden dönüştürülen 28 maddelik ölçme aracı taslağının güvenilirliğini belirlemek için yapılan iç tutarlık sınavında, Cronbach alpha güvenirlik katsayısı .95 bulunmuştur. Bu katsayı, Balcı(29)'nın da belirttiği gibi ölçme aracının güvenirlik düzeyinin çok yüksek olduğunu göstermektedir. Böyle bir sonuca göre, ölçme aracındaki maddelerin, birbiriyle yüksek düzeyde tutarlı ve aynı özelliğin öğelerini yansıttığı söylenebilir.

Ölçme aracı taslağının kapsam geçerliğini belirlemede, yabancı dil öğretmenlerinin öğrenmeyi kolaylaştırıcı olabilmeleri için hangi davranışları göstermeleri gerektiğine ilişkin uzman görüşleri temel alınmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda değişikliğe uğratılan ve düzeltilen davranışlardan oluşturulan ölçme aracının amaca uygun olduğu ve ölçülmek istenen alanı temsil ettiği söylenebilir. Ölçme aracı taslağının yapı geçerliğini belirlemede ise faktör çözümlemesi yapılmıştır. Yapılan bu çözümlemede, ölçme aracı taslağındaki maddelerin tek faktörde toplandığı ve her bir maddenin faktör yükleri ortaya çıkmıştır. Temel eksenler yönteminin kullanıldığı faktör çözümlemesinde tek faktörün dışındaki faktörlere ait öz değerlerin 1.00'den küçük olduğu belirlenmiştir. İlk faktöre ait özdeğer ise, 12.74 olarak bulunmuştur. Bu özdeğer toplam değişkenliğin .46'sını açıklamaktadır. Maddelere ait faktör yükleri ise şöyledir:

No. Maddeler	Yükler
1. Olduğu gibi görünür (Rol yapmaz).	.49
2. Bizimle her konuyu tartışmaya açıktır.	.64
3. Bazı konuları kendisinden iyi bileceğimizi kabul eder.	.54
4. Bizim, başkalarının sorunlarını çözebileceğimizi bilir.	.61
5. Sınıfı rahat edebileceğimiz bir onam haline getirir.	.66
6. Konulara ilgi duyabilmemiz için her türlü önlemi alır.	.72
7. Arada bir umursamaz davrandığımızda hoşgörülü olur.	.50
8. Arada bir yeni bilgiler kazanmak istemediğimizde hoşgörülü olur.	.53

9. Ödüllendirilmeye ihtiyacımız olduğunu bilir.	.59
10. Başarılı olduğumuzda ödüllendirir.	.52
11. Önemseniilmeye ihtiyacımız olduğunun farkındadır.	.64
12. Bizi önemser.	.78
13. İnanılmaya ihtiyacımız olduğunu bilir.	.73
14. Bize inanır.	.80
15. Bizi saygın kişiler olarak görür.	.75
16. Bize nasıl yardım edileceğini bilir.	.79
17. Neyi öğrenmek istediğimizi bilir.	.71
18. İlgilerimizin neler olduğunu bilir.	.67
19. Sorunlarımız olup olmadığını bilir.	.62
20. Başkalarının hangi tür sorunlarını çözebileceğimizi bilir.	.58
21. Duygularını zorla kabul ettirmeye çalışmaz.	.56
22. Her konuda yansız davranır.	.59
23. Bize karşı değerlendirici ve yargılayıcı olmaktan çok anlayışlı davranır.	.77
24. Kendisi tarafından takdir edildiğimizi hissettirir.	.76
25. Karşılıklı anlayışa dayalı bir sınıf ortamı oluşturur.	.82
26. Yeteneğimizi ortaya çıkarmaya çalışır.	.81
27. Kendimizi anlamamıza yardımcı olur.	.77
28. Kişiliğimizi kazanmamıza katkı sağlar.	.72

Yukarıda görüldüğü gibi, ölçme aracı taslağındaki 9 maddeye ait faktör yükleri .49 ile .59, diğer 19 maddeye ait faktör yükleri ise .61 ile .82 arasında değişmektedir. Faktör çözümlemesi sonunda elde edilen .30 ile .60 arasındaki yükler "orta", .60'ın üstündeki yükler ise "yüksek" olarak kabul edilmektedir (30). Buna göre, ölçme aracı taslağındaki bütün maddelerin, "Yabancı Dil Öğretmenlerinin Öğrenmeyi Kolaylaştırıcılığını Ölçen Ölçme Aracı"nda yer alacak niteliğe sahip olduğu söylenebilir.

Sonuç

Bu çalışma ile yabancı dil öğretmenlerinin öğrenmeyi kolaylaştırıcı olabilmeleri için göstermeleri gereken davranışlar belirlenmiş ve bu davranışlardan yararlanılarak, öğretmenlerin öğrenmeyi kolaylaştırıcılığını öğrencilerin görüşlerine dayalı olarak ölçen ölçme aracı geliştirilmiştir. EK1'de verilmiş olan bu araç, öğretmenlerin öğrenmeyi kolaylaştırıcılığının değişik açılardan ortaya konulmasında yarar görülen kişisel bilgilerle ilgili sorular ve öğrenmeyi kolaylaştırıcılığı ölçebilecek maddelerden oluşmuştur. Ölçme aracındaki maddelerin Cronbach alpha katsayısı .95 bulunmuştur. Maddelerin belirlenmesinde alınan ve kapsam geçerliliği için geçerli sayılan uzman görüşleri, ölçme aracındaki maddelerin kapsam geçerliliğine sahip olduğu yönünde belirlenmiştir. Yapı geçerliği için yapılan faktör çözümlemesi sonucunda maddelerin tek faktörde toplandığı ve oldukça yüksek faktör yüklerine sahip olduğu saptanmıştır. Elde edilen bu bulgular ölçme aracının güvenilir ve geçerli olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, "Yabancı Dil Öğretmenlerinin Öğrenmeyi Kolaylaştırıcılığını Ölçen Ölçme Aracı"nın, Türkiye'deki yabancı dil öğretmenlerinin öğrenmeyi kolaylaştırıcılığını öğrencilerin görüşlerine göre ölçmede kullanılabileceği ortaya çıkmıştır.

EK I

Yabancı Dil Öğretmenlerinin Öğrenmeyi Kolaylaştırıcılığını Ölçen Ölçme Aracı

Sevgili Öğrencim,

Bu ölçme aracı, ortaöğretim kurumundaki en son **yabancı dil öğretmeninizin**, öğretmenlik davranışlarına ilişkin görüşlerinizi saptamak amacıyla hazırlanmıştır. Burada belirteceğiniz görüşler, bilimsel bir çalışmada veri olarak kullanılacaktır. Sizlere yönelik bir değerlendirme olmadığından ölçme aracına lütfen adınızı yazmayınız ve işaretlemeyi gerçek düşüncelerinizi yansıtacak biçimde yapınız.

Ölçme aracı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde hem sizinle hem de öğretmeninizle ilgili bazı kişisel sorular bulunmaktadır. Bu soruların cevabını karşısına yazınız. İkinci bölümde ise öğretmeninizle ilgili maddeler, maddelerin karşısında da **A= Tamamen Katılıyorum**,

B= Oldukça Katılıyorum, C= Biraz Katılıyorum, D= Pek Katılmıyorum ve E= Hiç Katılmıyorum seçenekleri bulunmaktadır. Her bir maddenin **sizin açınızdan** geçerlilik ya da uygunluk derecesini gösteren seçeneği işaretleyiniz.

Harcadığınız zaman ve yardımlarınız için teşekkür ederim.

Doç.Dr.Zeki KAYA

Birinci Bölüm

1. Lise ve Dengi Okulu Bitirdiğiniz İl?
2. Mezun Olduğunuz Okulun Adı?
3. Sizin Cinsiyetiniz?
4. Öğretmeninizin Branşı (Almanca,İngilizce ya da Fransızca)?
5. Öğretmeninizin Meslekî Deneyimi (Yaklaşık -yıl olarak-)?
6. Öğretmeninizin Yaşı (Yaklaşık -yıl olarak-)?
7. Öğretmeninizin Cinsiyeti?

İkinci Bölüm

1. Olduğu gibi görünür (Rol yapmaz).
2. Bizimle her konuyu tartışmaya açıktır.
3. Bazı konuları kendisinden iyi bileceğimizi kabul eder.
4. Bizim, başkalarının sorunlarını çözebileceğimizi bilir.
5. Sınıfı rahat edebileceğimiz bir ortam haline getirir.
6. Konulara ilgi duyabilmemiz için her türlü önlemi alır.
7. Arada bir umursamaz davrandığımızda hoşgörülü olur.
8. Arada bir yeni bilgiler kazanmak istemediğimizde hoşgörülü olur.
9. Ödüllendirilmeye ihtiyacımız olduğunu bilir.
10. Başarılı olduğumuzda ödüllendirir.
11. Önemseniilmeye ihtiyacımız olduğunun farkındadır.
12. Bizi önemser.
13. İnanılmaya ihtiyacımız olduğunu bilir.
14. Bize inanır.
15. Bizi saygın kişiler olarak görür.
16. Bize nasıl yardım edileceğini bilir.
17. Neyi öğrenmek istediğimizi bilir.
18. İlgilerimizin neler olduğunu bilir.
19. Sorunlarımız olup olmadığını bilir.
20. Başkalarının hangi tür sorunlarını çözebileceğimizi bilir.
21. Duygularını zorla kabul ettirmeye çalışmaz.

A B C D

22. Her konuda yansız davranır.
23. Bize karşı değerlendirci ve yargılayıcı olmaktan çok anlayışlı davranır.
24. Kendisi tarafından takdir edildiğimizi hissettirir.
25. Karşılıklı anlayışa dayalı bir sınıf ortamı oluşturur.
26. Yeteneğimizi ortaya çıkarmaya çalışır.
27. Kendimizi anlamamıza yardımcı olur.
28. Kişiliğimizi kazanmamıza katkı sağlar.

(*Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi.

(1)Kocaman,Ahmet, “Yabancı Dil Öğretiminde Yeni Yönelimler”, **Türk Dili:Dil Öğretimi Özel Sayısı**, Sayı:379, 1983, s.116.

(2)Yaşar,Şefik, **Yabancı Dil Öğretiminde Programlı Öğretim Uygulaması**, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No:14, Eskişehir, 1990, s.2.

(3) Yaşar, Şefik, **Yabancı Dilde Okuma Becerilerinin Geliştirilmesinde Küçük Gruplarla Öğretim Yönteminin Etkliliği**, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, No:34, Eskişehir, 1993, s.2.

(4)Sebüktekin, Hikmet, “Yabancı Dil Öğretmeni Yetiştirme ve Hizmet İçi Eğitim”, **Orta Öğretim Kurumlarında Yabancı Dil Öğretimi ve Sorunları**, Türk Eğitim Derneği Yayınları, Ankara, 1983, s.194.

(5)Ün, Kamile, “Yabancı Dil Sözcüklerinin Öğretilmesinde Bellek Destekleyici Anahtar Sözcük Yönteminin Etkileri”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1984, s.54.

(6) Duman,Tayyip, **Türkiye’de Ortaöğretime Öğretmen Yetiştirme (Tarihsel Gelişimi)**, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları No:2322, Ankara, 1991, s.6.

(7)Sözer,Ersan, **Türk Üniversitelerinde Öğretmen Yetiştirme Sistemlerinin Öğretmenlik Davranışlarını Kazandırma Yönünden Etkliliği**, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No:19, Eskişehir, 1991, s.4.

(8)**Varış, Fatma,“Öğretmen Yetiştirme Üzerine”, 50 Yıla Armağan**, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Ankara, 1973, s.51.

(9)Sözer, a.g.e. s.5.

(10)Küçükahmet, Leyla, **Öğretmen Yetiştirme (Programları ve Uygulamaları)**, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Matbaası, Ankara, 1993, s.77.

(11) Küçükahmet, a.g.e., s.85.

(12)Gordon, Thomas, **Etkili Öğretmenlik Eğitimi(Çev:Emel Aksay ve Birsan Özkan)**, Ya-Pa Yayınları,İstanbul, 1993, s.14.

(13) **Açıkgöz-Ün, Kamile, Etkili Öğrenme ve Öğretme, Kanyılmaz Matbaası, İzmir, 1996.**

(14)Blankertz, Herwig, **Theorien und Modelle derDidaktik**, Juventa Verlag,München, 1969.

(15)Bronnmann, W. und Andere, **LernenLehren**, Julius Klinkhard Verlag, Bad Heilbrunn, 1981.

(16)Correl, Werner, **Lernen und Verhalten**, Fischer Verlag,Frankfurt, 1972.

(17) Kocaman, a.g.e.

(18)Küçükahmet, a.g.e.

(19)Lassahn, Rudolf, **Einführung in die Pädagogik** (4. Durchgesehene Auflage), Quelle undMeyer, Heidelberg, 1982.

(20)Prodromou, Luke, “İyi Bir Dil Öğretmeni” (Çev:CihanGülten), **TÖMER Dil Dergisi**, Sayı:38, 1995, s.36-47.

(21)Rogers,Carl R., “The Interpersonal Relationship in the Facilitation of Learning”, **The Human Encounter “Readings in Education”** (Sheldon Stoff and Herbert Schwartzberg), Harper & Row, New York, Evanston,London, 1969.

(22)Rogers,Carl R., **Freiheit und Engagement“Personenzentriertes Lehren und Lernen”**, Kösel Verlag,München, 1984.

(23)Schröder, Hartwig, **Lernen und Lehren im Unterricht Grundlagen und Aspekte der Allgemeinen Didaktik**, Michael Arndt Verlag, München, 1992.

(24)Sebüktekin, a.g.e.

(25)Skowronek, H., **Lernen und Lernfähigkeit** (6. Auflage), Juventa Verlag,München, 1975.

(26)Balcı,Ali, **Sosyal Bilimlerde Araştırma:Yöntem,Teknik ve İlkeler**, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara, 1995, s.118.

(27)Tezbaşaran, A. Ata, **Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu, Türk Psikologlar Derneği, Ankara, 1996, s.47.**

(28)Özer,Bekir, “İnsan Kaynağı Geliştirme Uzmanı Yeterlikleri Ölçeğinin Geliştirilmesi” IV.Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri,Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir, 10-12 Eylül 1997, s.4.

(29)Balcı, Ali,Etkili Okul, Yavuz Dağıtım, Ankara, 1993, s.63.

(30) Özer a.g.e., s.11.